

”כָּל מָקוֹם שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ...
אֲנִי הוֹלֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל”
(ר' נחמן מברסלב)

שבת שירה – פרשת בשלח

סדר ט"ו בשבט זה בסימן
” כל מקום שאני הולך אני הולך לארץ ישראל ”
יוצא לאור , לרגל כניסת בנינו
מתנאל מרדכי אביטן נ"י
לעול המצוות

שבט התשס"ח

פתח דבר

שבת פרשת בשלח היא שבת שירה, העוסקת בשירת האדם אל בורא עולם, החל משירת בני ישראל, שירת דבורה ועוד. היום, בשבת זו אנו שרים ומודים לבורא עולם על אשר זכינו להכניס את בננו מתנאל מרדכי לעול המצוות. שבת זו נתקשרה בקשרי שרשים אל ארץ ישראל, ראש השנה לאילן חבר אל שבת זו ואף האילנות אומרים שירה. ר' נחמן היה אומר "הרגל את עצמך לזמר ניגון, זה יתן לך חיים חדשים וימלא אותך בשמחה" ובכך נזמר בשבת ביחד במעגל שירת השבת, שירת חתן המצווה ושירת האילנות. סימן יפה קבענו בשבת זו בבחינת:

"כל מקום שאני הולך אני הולך לארץ ישראל"

בסדר זה שולבו קטעים מתוך הספר פרי עץ הדר העוסק בענייני אכילת פירות ט"ו בשבט, שירה ומדרש אגדה העוסקים בפירותיה ובשבחה של ארץ ישראל.

התעסקות בארץ ישראל היא מורשת מדור לדור אשר קיבלנו מהורינו:

מצד אבי מרדכי אביטן זצ"ל אשר הנהיג לספר בשבחה של ארץ ישראל והקפיד מידי שנה בשנה לערוך את סדר ט"ו בשבט ברב עם והדרת מלך. מצד אמי קיי רות לרנר ז"ל אשר תמכה ועודדה את עלייתי ארצה ואף קבעו את בתיים בישראל.

יהא הסדר זה זכר למעשיהם, אמן

רחל ומאיר אביטן

תוכן עניינים

4.....	תפילת הנוטעים
5.....	מבוא לקיום מנהג סדר טו בשבט
7.....	סדר טו בשבט
	רשימת השירים המופיעים בסדר
25.....	אָח יָא ראב
18	אל גנת אגוז ירדתי
23.....	אל תשליכני
29	אם שלום תברכנו
28	אנחנו לא נפסיק לשיר
12.....	ארץ, ארץ
19	בארץ אהבתי השקד פורח
26.....	בפרדס ליד השוקת
23.....	ברכנו
31.....	בשנה הבאה
21.....	דודי ירד לו מכרמו
8.....	דע לך
15.....	הוי ארצי! מולדתי!
26.....	היי ציוניוני הדרך
33	הכל פתוח
31.....	הללויה
21	הפרח בגני
23.....	זה כינור דוד ביד דוד המלך
29.....	חלומות של אתמול
11.....	ים השיבולים
22.....	כל הכבוד
8.....	כל מקום שאני
27.....	כשהלב בוכה
33.....	לו יהי
30.....	לתת את הנשמה ואת הלב

32.....	ניגונים.....
27.....	עוף גוזל
14.....	על הדבש ועל העוקץ.....
24.....	עַל כַּפִּיּוֹ יָבִיא.....
17.....	עץ הרימון נתן ריחו.....
30	עֶרֶב שֶׁל שׁוֹשְׁנִים.....
16.....	עת דודים כלה.....
20.....	קום והתהלך
23.....	שָׁבְחֵי יְרוּשָׁלַיִם.....
9.....	שלום לך ארץ נהדרת.....
32.....	תּוֹדָה
28.....	תֵּן לְזִמְן לְלֶכֶת

34.....	גוש חלב – "טובל בשמן רגלו סיפור
35.....	הקשר לארץ ישראל
36..	מפני מה אין נהרות גדולים בארץ ישראל..
38.....	ברכה אחרונה

נולד בירושלים לרב יוסף רפאל עוזיאל, שהיה נשיא בית הדין הרבני של הקהילה הספרדית. בשנת 1911 היה לרב הקהילה הספרדית ביפו.

בשנים 1921-1923 כיהן כרב ראשי של סלוניקי, לאחר שהרב יעקב מאיר עלה לארץ. בסלוניקי פעל לפיתוח התנועה הציונית ביוון, חיזק את הפצת השפה העברית ועודד לימוד תורה.

בשנת 1923 חזר לארץ והיה לרב הראשי של תל-אביב. בשנת 1939 נבחר לרב ראשי לישראל, משרה בה שרת עד מותו בשנת 1953.

כאשר נבחר להיות הרב הספרדי הראשי ב-1939 נבחר גם לועד הלאומי. השתתף בפגישות שבמסגרתן נוסדה הסוכנות היהודית לישראל.

כתב על נושאי הלכה, קהילה ולאום כמו גם על פילוסופיה יהודית. בין כתביו "משפטי עוזיאל".

יומיים לפני מותו הכתיב את צוואתו האחרונה:

... בתפקידי שיתי לנגד עיני ונר לרגלי תעודות אלה, להרביץ התורה ומצוותיה, ארץ ישראל וקדושתה. להביא שלום לכל בית ישראל ומשפחתו בכנסת ישראל כולה שדרותיה ומפלגותיה ובין ישראל לאביהם שבשמים... שמו מכל משמר את שלום העם ושלום המדינה - האמת והשלום אהבו.

תפילת הנוטעים הרב בן ציון חי עוזיאל

אבינו שבשמים
בונה ציון וירושלים
ומכונן מלכות ישראל.
השקיפה ממעון קדשך מן השמים
וברך את עמך את ישראל
ואת האדמה אשר נתת לנו
כאשר נשבעת לאבותינו.
רצה ד' ארצך
והשפע עליה מטוב חסדך.
תן טל לברכה
וגשמי רצון הורד בעתם
לרוות הרי ישראל ועמקיה
ולהשקות בהם כל צמח ועץ.
ונטיעות אלה
אשר אנחנו נוטעים לפניך היום
העמק שרשיהם וגדל פארם
למען יפרחו לרצון
בתוך שאר עצי ישראל
לברכה ולתפארה.
וחזק ידי כל אחינו
העמלים בעבודת אדמת הקדש
ובהפרחת שממתה
ברך ד' חילם
ופעל ידם תרצה.
אמן

הנחלת הארץ לבנים

מאז הכיר אברהם
אבינו את בוראו
היה קושר כל תקותו
בהנחלת הארץ לבניו.
הלך בה לאורכה
ולרחבה ונטע אשל.
אחריו יצחק זרע בה
וחפר בארות מים
ובנו יעקב בנה בית.
פסגת תקוותם היתה
שבניהם ישכנו בארץ
המוריה.

(ר' מאיר שמחה
מדוינסק)

אמר ר' סימון: אין לך
כל עשב ועשב שאין
לו מזל ברקיע
שמכה אותו ואומר לו:
"גדל!"

(בראשית רבא י')

ט"ו בשבט נזכר לראשונה במסכת ראש השנה
"ארבעה ראשי השנים הם...: באחד בשבט ראש השנה לאילן
כדברי בית שמאי. בית הלל אומרים בחמישה עשר בו".
ההתלבטות של חכמינו בנוגע לתאריך נבע מויכוח על רקע
התבוננות בטבע. כל זאת על מנת לקבוע מהו מועד הגבול:
עד כאן היו האילנות חייני ממימי השנה שעברה, מכאן ואילך הן
חייני ממימי השנה הבאה. ט"ו בשבט נחשב לראש השנה
לאילנות בעיקר לענין שנת המעשר כלומר לראשית שנת
המעשר הניתן לכהנים וללויים

אולם על מנת לא לשכוח את הקשר הנצחי בין הארץ לעם ישראל,
קבעו חז"ל לשמור את המסורת של יום זה והפכו כמעין יו"ט, ט"ו
בשבט אסור בתענית ובהספד.

האר"י ותלמידיו שחיו בצפת חתרו בכל מעשיהם ומנהגייהם
לקרב את עצמם לחיי הטבע של ארץ ישראל שמהם התרחק
העם במשך שנות גלותו בתפוצות השונות. מתוך כוונה לסמל
את השתתפות בני האדם בשמחת האילנות באכלם פירותיה
של ארץ ישראל תקנו המקובלים מנהג לאכילת פירות ט"ו
בשבט ואף ערכו סדר שלם לכבודו של ט"ו בשבט. מנהג זה
התפשט בכל רחבי קהילות ישראל בגולה, והוא סמל נוסף
לקשר ההדוק בין העם בגולה לבין ארץ ישראל. בספר "פרי עץ
הדר" שהוא סדר ט"ו בשבט כותב בהקדמתו:
"מנהג טוב להולכים בתמים להרבות בפירות בעצם היום ולומר
דברי שירות ותשבחות עליהן"

היום עומדים אנו בהתחדשותה של שיבת ישראל בארץ ישראל
ובנוסף לסדר ט"ו בשבט נוהגים לנטוע עצים על מנת לחוש את
הקשר עם הארץ ולהמשיך מסורת אבותינו.
וכי תבואו אל הארץ ונטעתם" אמר להם לישראל אע"פ
שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו נשב ולא נטע, אלא
היו זהירין בנטיעות שנאמר "ונטעתם כל עץ מאכל".
תנחומא, קדושים

סדר ט"ו בשבט

הנחלת הארץ לבנים

מאז הכיר אברהם
אבינו את בוראו
היה קושר כל תקותו
בהנחלת הארץ לבניו.
הלך בה לאורכה
ולרחבה ונטע אשל.
אחריו יצחק זרע בה
וחפר בארות מים
ובנו יעקב בנה בית.
פסגת תקוותם היתה
שבניהם ישכנו בארץ
המוריה.

ר' מאיר שמחה
(מדוינסק)

בעריכת סדר ט"ו בשבט אנו מבקשים לחדש מנהג שנהגו בו המקובלים בצפת, תלמידיו וחבריו של האר"י (ר' יצחק לוריא). למנהג זה קראו "תיקון". ומהו תיקון ט"ו בשבט?

זהו עיסוק בלימוד, באכילה ובהנאה של פירות שנשתבחה בהם ארץ ישראל, והם "מעשי ידיו להתפאר" של הבורא.

מנהג סדר טו בשבט היא מסורת מבית אבא בו הקפיד אבינו במשך שנים רבות, כל חייו לקיים סדר ט"ו בשבט כיד המלך ומכל פירות ארץ ישראל, הקפיד ללמוד את סדר ט"ו בשבט מתוך הספר "פרי עץ הדר".

המקובלים, בדרכם המיוחדת, חתרו להגיע באמצעות סמלים מהמציאות אל משהו מעל ומעבר למציאות, אל עולמות נשגבים אל מרחבים אלוקיים, הפירות שאנו אוכלים

בסדר ט"ו בשבט מסמלים עולמות אלו:

עולם הבריאה:

וכנגדו פירות שכולם פרי כגון ענבים ותאנים.

עולם היצירה:

וכנגדו פירות שיש גרעין בפנים כגון זיתים ותמרים.

עולם העשייה:

וכנגדו פירות בעלי קליפה מבחוח כגון רימונים.

סדר טו' בשבט

הנחלת הארץ לבנים

מאז הכיר אברהם
אבינו את בוראו
היה קושר כל תקותו
בהנחלת הארץ לבניו.
הלך בה לאורכה
ולרחבה ונטע אשל.
אחריו יצחק זרע בה
וחפר בארות מים
ובנו יעקב בנה בית.
פסגת תקוותם היתה
שבניהם ישכנו בארץ
המוריה.

(ר' מאיר שמחה
מדוינסק)

ארבעה ראשי שנים הם:

באחד בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים באחד
באלול ראש השנה למעשר בהמה באחד בתשרי ראש
השנה לשנים ולשמיטין וליובלות, לנטיעה ולירקות
באחד בשבט ראש השנה לאילן, כדברי בית שמאי

וְכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶם כָּל עֵץ מֵאֵכֶל" (ויקרא י"ט
כג) אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ - בְּרוּךְ - הוּא לְיִשְׂרָאֵל: אָף - עַל -
פִּי שֶׁתִּמְצְאוּ אוֹתָהּ מְלֵאָה כָּל - טוֹב, לֹא תֹאמְרוּ: נִשְׁב
וְלֹא נִטְע, אֲלֵא הוּוּ זְהִירִים בְּנִטְיעוֹת.,

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבְכַח
סְגֻלַּת אֲכִילַת הַפְּרוֹת שֶׁנֶּאֱכַל וְנִבְרַךְ עֲלֵיהֶם עֲתָה וְאַשֶׁר
נִהְנֶה בְּסוּד שְׂרָשִׁיהֶם הָעֲלִיוֹנִים אֲשֶׁר הֵמָּה תְּלוּיִים בָּם,
לְהַשְׁפִּיעַ שְׁפַע רְצוֹן בְּרָכָה וְנִדְבָה, וְגַם הַמְּמַנִּים
וְהַמוֹשְׁטֵרִים עֲלֵיהֶם יִתְמַלְאוּ מְעֵז שְׁפַע הוֹדֵם לְשׁוֹב
שְׁנִית לְהַגְדִּילָם וְלְהַצְמִיחָם מִרֵּאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית
הַשָּׁנָה לְטוֹבָה וְלְבְרָכָה לְחַיִּים טוֹבִים וְלְשָׁלוֹם."

שירת העשבים

רבי נחמן מברסלב היה אומר: דע כי כל רועה ורועה יש לו
ניגון מיוחד, לפי העשבים ולפי המקום שהוא רועה שם, כי כל
עשב ועשב יש לו שירה, ומשירת העשבים נעשה ניגונו של
רועה.

אם הייתי זוכה לשמוע את קול השירות והתשבחות של
העשבים, איך כל עשב ועשב אומר שירה לשם יתברך בלי
תהייה ובלי שום מחשבות זרות ואינם מצפים לשום גמול. כמה
יפה ונאה כששומעים את השירה שלהם וטוב מאוד ביניהם
לעבוד את האלוקים ביראה. תיכף כשהאדם מתעורר
להשתוקק לארץ ישראל, אזי כפי התעוררותו ותשוקתו נמשכת
עליו הארה מקדושת ארץ ישראל (שיחות מהר"ן)

דַּע לָךְ נַעֲמִי שִׁמְרֵי עַפְיֵי מִיְלֻתָיו שֶׁל ר' נַחֲמָן

דַּע לָךְ שֶׁכָּל רוּעָה וְרוּעָה יֵשׁ לוֹ נִיגוֹן מִיּוֹחַד מִשְׁלוֹ
דַּע לָךְ שֶׁכָּל עֵשֶׁב וְעֵשֶׁב יֵשׁ לוֹ שִׁירָה מִיּוֹחַדָּת מִשְׁלוֹ
מִשִּׁירַת הָעֵשְׂבִים נַעֲשֶׂה נִיגוֹן שֶׁל רוּעָה

ב

כַּמָּה יִפָּה כַּמָּה יִפָּה וְנֵאָהָה כִּשְׁשׁוּמַעִים הַשִּׁירָה שֶׁלָּהֶם
טוֹב מְאֹד לְהַתְּפַלֵּל בִּינֵיהֶם וּבִירָאָה לְעֵבוֹד אֶת הַשֵּׁם
וּמִשִּׁירַת הָעֵשְׂבִים מִתְּמַלֵּא הַלֵּב וּמִשְׁתּוֹקֵק

ג

וּכְשֶׁהֵלֵב מִן הַשִּׁירָה מִתְּעוֹרֵר וּמִשְׁתּוֹקֵק אֶל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
אוֹר גְּדוֹל אֲזִי נִמְשָׁךְ וְהוֹלֵךְ מִקְדוּשְׁתָּהּ שֶׁל אֶרֶץ עַלְיוֹ
וּמִשִּׁירַת הָעֵשְׂבִים נַעֲשֶׂה נִיגוֹן שֶׁל הַלֵּב.

הַנַּחֲלַת הָאֶרֶץ לְבָנִים

מֵאֵז הַכִּיר אֲבֵרָהֶם
אֲבִינוֹ אֶת בּוֹרְאוֹ
הִיָּה קוֹשֵׁר כָּל תְּקוּתוֹ
בְּהַנַּחֲלַת הָאֶרֶץ לְבָנָיו.
הַלֵּךְ בָּהּ לְאוֹרְכָהּ
וּלְרַחֲבָהּ וְנִטַּע אֲשֶׁל.
אַחֲרָיו יִצְחָק זֶרַע בָּהּ
וַחֲפָר בְּאֵרוֹת מַיִם
וּבְנוּ יַעֲקֹב בְּנֵה בֵּית.
פְּסַגַּת תְּקוּוֹתֶם הִיָּתָה
שְׁבִנֵיהֶם יִשְׁכְּנוּ בְּאֶרֶץ
הַמּוֹרִיָּה.

(ר' מאיר שמחה
מדוינסק)

מִתּוֹךְ אִמְרוֹתָיו שֶׁל ר' נַחֲמָן

וְדַע כִּשְׁהַנְּשִׁמּוֹת עוֹשִׂין פְּרוֹת שְׁעוֹשִׂין רִצּוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם .
אֲזִי מֵאִירִין עֵינֵי בַּעַל הַשְּׂדֵה וַיְכּוּלִין לְהִיּוֹת צוֹפִין וְרוֹאִין
בְּמְקוֹם שְׁצָרִיךְ . וַיְכּוּל לְהַסְתַּכֵּל בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד
לְהַבִּיאוֹ אֶת הַתְּכַלִּית (לִיקוּטֵי מוֹהַר"ן ס"ה)

כָּל מְקוֹם שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ
אֲנִי הוֹלֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

שָׁלוֹם לְךָ אֶרֶץ נְהַדְרַת

ביצוע: יהורם גאון מילים: אילן גולדהיר לחן: סטיבן גודמן

הייתי בפריס וגם ברומא
ראיתי את שבעת פלאי תבל,
בקוטב הצפוני וגם דרומה,
אך אין מקום כמו ארץ ישראל.
וכמו גלויות של נוף יפות
תמונות בזכרוני עפות,
כמו בעד עדשה של מצלמה
בתרמילי אותו אשא
בכל מקום, בכל מסע
קטעי פסיפס מתוך תמונה
שלמה.

שלום לך ארץ נהדרת...

מימיה הכחולים של הכנרת
והרקיע התואם מעל.
והרגשת הבית המוכרת
בתוך עורקי זורמת כמו חשמל.
הרי גליל והשומרון,
הפרדסים שבשרון,
וילדים בגן המושבה
את הכרמל ואת הים
אחד אחד ואת כולם,
תמיד קורצים, אומרים ברוך
הבא.

שלום לך ארץ נהדרת...

שָׁלוֹם לְךָ אֶרֶץ נְהַדְרַת,
עֲבַדְךָ הַדֵּל נוֹשֵׂא לְךָ שִׁיר מְזֻמָּר.
גַּם אִם לְעֵינַיִם נוֹדֵד אֲנִי עַל דְּרָךְ,
מֵה טוֹב לְנִדּוּד אֶךְ טוֹב יוֹתֵר
לְחֹזֵר.

צריחי המגדלים בירושלים
וסמטאות השוק הצבעוני
גגות הרעפים של גבעתיים
הניבטים מבעד חלוני.
את האביב בתל אביב,
את סבתי ואת סבי,
את החלה ואת נרות שבת,
את ים המלח מול אדום
ואשת לוט צופה לסדום
ואת הקיץ בואכה אילת.

אָרֶץ חֹטָה וְשַׁעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן

אָרֶץ זֵית שָׁמֶן וְדִבְשׁ

מסכת חלה פרק א
משנה א
תְּמַשֶּׁה דְּבָרִים תִּזְכְּבוּן
בַּחֲלָה, הַחֲטִיִּם
וְהַשְּׁעוֹרִים וְהַכִּסְמִין
וְשִׁבְלַת שׁוּעַל וְשִׁיפּוֹן.
הָרִי אֵלָיו תִּזְכְּבוּן בַּחֲלָה,
וּמִצְטָרְפוּן זֶה עִם זֶה,
וְאֶסְרוּן בְּחֻדֶשׁ מִלְּפָנֶי
הַפֶּסַח, וּמִלְּקַצוֹר מִלְּפָנֶי
הָעֶמֶר. וְאִם הִשְׁרִישׁוּ
קֶדֶם לְעֶמֶר, הָעֶמֶר
מִתִּירָן. וְאִם לֹא,
אֶסְרוּן עַד שִׁבּוּא
הָעֶמֶר הַבָּא:

החטיין והמוץ והקש
גדלים יחד והם
מדיינים זה עם זה, זה
אומר בשבילי נזרעה
השדה וזה אומר
בשבילי נזרעה השדה.
אמרו להן החטים
המתינו עד שיבוא
הגורן ואנו יודעין
בשל מי נזרעה השדה
בא הגורן יצא בעל
הבית לזרותה, הלך לו
המוץ לרוח, נטל
התבן והשליכו לארץ
נטל הקש ושרפו, נטל
את החטיין ועשה אותן
כרי, היו עוברים
הבריות כל מי
שרואהו מנשקו. כך
אומות העולם הללו
אמרין בשבילנו נברא
העולם, והללו אומרין
בשבילנו נברא העולם,
אמרו להם ישראל:
המתינו עד שיבוא
היום של הקב"ה, ואנו
יודעים בשביל מי
נברא העולם, הוא
שנאמר: "כי יום בא
בוער כתנור" (מלאכי
ג, יט') וכתוב "תזרם
רוח תשאם"
(ישעיהו מא, ט"ז)

דיני קדימה בשבעת המינים
סדר חשיבותם של שבעת המינים, לפי סדר כתיבתם בפסוק והכלל " כל
הסמוך לארץ חשוב מהמאוחר וכל הסמוך לארץ שבאמצע הפסוק חשוב יותר
מן המאוחר לארץ הראשון ולכן סדר אכילתם כך הוא:
חטה, שעורה, זיתים ותמרים ענבים תאנים ורימונים
ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש החטה והשעורה הם
הראשונות בין שבעת המינים מהם נאפה הלחם. עיקר מזונו של האדם ויש
נוהגים לפתוח ולברך קודם על חיטה קלויה או שלוקה או חיטה טחונה בצורת
כיסנים ויש אוכלים עוגה ומברכים בורא מיני מזונות

ר' יהודה אומר שעץ הדעת חיטה היה: שאין התינוק יודע

לקרוא "אבא" ו"אמא" עד
שיטעם טעם דגן. (סנהדרין
ע"ב).

ועוד שנו רבותינו: עתידה
חיטה שתתמר כדקל ועולה
בראש הרים, ושמא תאמר יש
צער לקצרה? תלמוד לומר
ירעיש כלבנון פריו – הקב"ה
מביא רוח מבית גנזיו ומנשבת
עליה ומשרה את סלתה ואדם
יוצא לשדה ומביא מלוא פיסת
ידו וממנה פרנסתו ופרנסת בני ביתו.

ים השיבולים

ביצוע: הגבעטרון מילים: יצחק קינן לחן: חיים אגמון

ארץ ישראל
קלה לבשל
פרותיה

ואתן לך ארץ חמדה
נחלת צבי (ירמיהו, ג')
למה ארץ ישראל
נמשלה לצבי?
לומר לך: מה צבי זה
אין עורו מחזיק
בשרו-
אף ארץ ישראל אינה
מתזקת פירותיה.
מה צבי זה קל מכל
החיות-
אף ארץ ישראל קלה
מכל הארצות לבשל
את פירותיה.
מה צבי זה קל ואין
בשרו שמן-
אף א"י קלה לבשל,
ואין פירותיה שמנים?
תלמוד לומר: זבת חלב
ודבש- שמנים כחלב
ומתוקים כדבש.

נטע את הנטיעה
ר' יוחנן בן זכאי היה
אומר:
אם היתה נטיעה בתוך
ידך ויאמרו לך:
" הרי לך המשיח"
בא ונטע את הנטיעה,
ואח"כ צא והקבילו.

(אבות דר' נתן, ט')

ים השיבולים שמסביב , על גליו לשוט יצא הרוח.
אלף חיוכים אלי שלח האביב, שמש חביבה יצאה
לשוח.

על המיתרים המפיקים צלילי זהב, הם המזמרים אל
מול התכלת.

אלף מלאכים השרים שלום לסתיו, נושקים ומלטפים
פצעי שלכת. לה לה לה...

גם האהבות באור נפלא, שוב פורחות כולן בשדות
הזמר, אלף חיוכים שלוחים אלייך, ילדה, זר שירים
קטף לך משורר.

יש אומרים: "נפלא הוא ריחן של אהבות".

יש אומרים: "אורן הוא ים של זיו".

אלף ציפורים לקולך שיר מזמרות,

פית כה ילדתי מן האביב.

לה לה לה...

ים השיבולים, אלף חיוכים, אלף מלאכים

אָרֶץ

ביצוע: יהורם גאון מילים ולחן: שייקה פייקוב

הנחלת הארץ לבנים

מאז הכיר אברהם
אבינו את בוראו
היה קושר כל תקותו
בהנחלת הארץ לבניו.
הלך בה לאורכה
ולרחבה ונטע אשל.
אחריו יצחק זרע בה
וחפר בארות מים
ובנו יעקב בנה בית.
פסגת תקוותם היתה
שבניהם ישכנו בארץ
המוריה.

(ר' מאיר שמחה
מדוינסק)

ארץ, ארץ, ארץ,
ים אל מול החוף
ופרחים וילדים
בלי סוף.
בצפון כינרת
בדרום חולות
ומזרח למערב
נושק גבולות.

ארץ שנאהב... ארץ,
ארץ, ארץ,
ארץ התורה
את מקור האור
ושפת האמונה.
ארץ, ארץ, ארץ,
ארץ יקרה,
הן הבטחת
שאינן זו אגדה.

ארץ שנאהב...

ארץ, ארץ, ארץ,
ארץ תכול אין עב,
והשמש לה
כדבש וחלב,
ארץ בה נולדנו
ארץ בה נחיה
ונשב בה, יהיה
מה שיהיה

ארץ שנאהב
היא לנו אם ואב
ארץ של העם
ארץ לעולם
ארץ בה נולדנו
ארץ בה נחיה
יהיה מה שיהיה.

כמנהג סדר פסח נשתה ארבע כוסות לכבודה. ארבע הכוסות, כדרכם של המקובלים, מסמלות את ארבע עונות השנה. ככל שהיין מאדים בכוסות כך חולפות העונות מן הסתו והחורף הקרירים אל האביב והקיץ החמימים שער הסתיו

הנחלת הארץ לבנים

מאז הכיר אברהם
אבינו את בוראו
היה קושר כל תקותו
בהנחלת הארץ לבניו.
הלך בה לאורכה
ולרחבה ונטע אשל.
אחריו יצחק זרע בה
וחפר בארות מים
ובנו יעקב בנה בית.
פסגת תקוותם היתה
שבניהם ישכנו בארץ
המוריה.

יין

מוזגים כוס ראשונה של יין לבן היין הלבן מסמל את עונות הסתיו וראשית החורף. החמה נחלשת השמים מתכסים בעבים, העצים בשלכת, הטבע נכנס לתרדמה. הכוס הראשונה מוקדשת להתחדשתו של עם ישראל בארץ ישראל אחר אלפים שנות גלות

ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם בורא פרי הגפן

(ר' מאיר שמחה
מדוינסק)

בגפן שלשה שריגים

והיא כפורחת עלתה נצה" (בראשית מ')
אמר ר' יוסף זו בשורה משמחת בשלמות.
למדנו מי שראה ענבים לבנים בחלום סימן יפה לו.
ענבים שחורים – לא. (עפ"י הזהר, האזינו)

אַרְץ חֲטָה וְשִׁעוֹרָה וְגֶפֶן וְתֵאֵנָה וְרִמּוֹן

אַרְץ זֵית שֶׁמֶן וְדִבְשׁ

חז"ל המשילו את נצחיותו של עם ישראל לעץ הזית. למה נמשלו ישראל לזית? לומר לך: מה זית אינו מוציא שמנו אלא על ידי כתישה – אף ישראל אין חוזרים למוטב אלא על ידי יסורים. מה זית אין עליו נושרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים – אף ישראל אין להם בטילה עולמית, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. (מנחות נ"ג ע"ב)

יקח זית שלם ויפה בידו ויברך "בורא פרי העץ"
ויכוון בברכתו על כל פירות האילן שיאכל.

אַרְץ חֲטָה וְשִׁעוּרָה וְגִפְן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן

אַרְץ זֵית שָׁמֶן וְדַבְשׁ

שרשים

תקומתו של העץ
איננה מושרשת
בענפים ובעלים
ובפירות המפוארים,
אלא בשרשיו, שהם
מחזיקים במקום אשר
הרוחות והסערות לא
תגענה שמה. הם
מתחזקים על מקור
חיים של

התחדשות. העץ איננו
דואג בזמן שהסערות
תופסות אותו,
מנענעות אותו
וכופפות אותו, הוא
לא נע ולא זע ממקומו,
וכל זמן שהוא לא
נעקר ממקומו, היה
תהיה לו תקומה! ועל
כן נמצא שהאילן לא
הפסיד כלום, ואדרבא-
החליף כוח במאבק.

כן הוא האדם. כל זמן
שהוא נצמד לשורשיו
הרוחניים – שום רוח
לא תעקור אותו
ממקומו. ונהפוך, הוא,
הסערות תעוררנה את
כח ההתחדשות!

תמר

למה נמשלו ישראל לתמר? מה תמרה זו אין בה
פסולת, אלא תמרים לאכילה, לולבין להילול, חריות
(כפות) לסיכוך, סיבים לחבלים, סנסינים לכברה,
שפעת קורות לקרות בהן הבית – כך הם ישראל: אין
בהם פסולת. אלא מהם בעלי מקרא, מהם בעלי משנה,
מהם בעלי אגדה, מהם בעלי מצוות, מהם בעלי
צדקות. בראשית רבא מא
ואוכלים תמר – ואין מברכים ברכת העץ שכבר יצאנו ידי
חובה בברכה על הזית.

עַל כָּל אֱלֹהָה

ביצוע: נעמי שמר מילים ולחן: נעמי שמר

על הדבש ועל העוקץ,
על המר והמתוק,
על בתנו התינוקת
שמור אלי הטוב.

על האש המבוערת,
על המים הזכים,
על האישה השב הביתה
מן המרחקים.

על כל אלה, על כל אלה,
שמור נא לי אלי הטוב.
על הדבש ועל העוקץ,
על המר והמתוק.
אל נא תעקור נטוע,
אל תשכח את התקוה
השיבני ואשובה
אל הארץ הטובה.

שמור אלי על זה הבית,
על הגן, על החומה,
מיגון, מפחד פתע
וממלחמה.

שמור על המעט שיש לי,
על האור ועל הטף
על הפרי שלא הבשיל עוד
ושנאסף. על כל אלה...

מרשרש אילן ברוח,
מרחוק נושר כוכב,
משאלות ליבי בחושך
נרשמות עכשיו.

אנא, שמור לי על כל אלה
ועל אהובי נפשי,
על השקט, על הבכי
ועל זה השיר. על כל אלה...

אָרֶץ חֹטָה וְשְׁעוֹרָה וְגִפְן וְתֵאֵנָה וְרִמּוֹן אָרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבֶשׁ

עֲנִיבִים (צִימוּקִים)

למה נמשלו ישראל לגפן?

אלא מה הגפן שבעליה מבקשים שתשביח מה הם עושים? עוקרים אותה ממקומה ושותלים אותה במקום אחר והיא משבחת. כך ישראל, כיון שביקש הקב"ה להודיע ישראל בעולם, מה עשה? עקרם ממצרים והביאם למדבר והתחילו מצליחים שם. קיבלו את התורה ויצא להם שם בעולם.

ואוכלים ענבים – ואין מברכים ברכת העץ שכבר יצאנו ידי חובה.

למה נמשלו ישראל לגפן? מה ענבים יש בהם מאכל ומשקה כך ישראל יש בהם תורה ומעשים טובים

הוּי אֶרְצִי מוֹלְדָתִי

ביצוע: נעמי שמר מילים: שאול טשרניחובסק לחן: נעמי שמר

הוּי אֶרְצִי מוֹלְדָתִי!

הר טרשים קרח.

עדר עלפה: שה וגדי.

זהב הדר שמח.

מנזרים, גל, מצבה,

כיפות טיט על בית.

מושבה לא נושבה,

זית אצל זית.

ארץ! ארץ מורשה!

דקל רב כפים.

גדר קו צבר רשע.

נחל כמה מים.

ריח פרדסי אביב.

שיר צלצל גמלת.

חל חולות לים סביב.

צל שקמה נופלת.

ארץ נחלת מדבר סין!

קסם כוכבי לכת.

הבל זעם החמסין.

מלונה בשלכת.

כרם גפן ניס לא ניס.

תל חורבה נחרשת.

תכול לילות וילל תנים.

משאבה נוקשת.

מה ענבים
יש בהם מאכל ומשקה
כך ישראל
יש בהם תורה ומעשים
טובים.
ענבי הגפן בענבי הגפן
דבר נאה ומתקבל.

כלאים פרקו משנה ד
המדלה את הגפן על
מקצת אילן מאכל, מתר
להביא זרע אל תחת
המותר. ואם הלך
החדש, יחזירנו.
מעשה שלך רבי
יהושע אצל רבי
ישמעאל לכפר עזיז,
והראה גפן מדלה על
מקצת תאנה. אמר לו,
מה אני להביא זרע אל
תחת המותר. אמר לו,
מתר. והעלהו משם
לבית המגניה, והראהו
גפן שהיא מדלה על
מקצת הקורה וסדן של
שקמה, ובו קורות
הרבה. אמר לו, תחת
הקורה זו אסור, והשאר
מתר:

הוּי, הוּי, אֶרֶץ חֲמֹדֵת לִבִּי!

השמיר, השית.

ביר סוד יתום בגב.

בשמים עיט.

ריח פרדסי אביב

שיר צלצל גמלת

בים של אור טובע כל,

ועל פני כל התכלת.

ריח פרדסי אביב...

אָרֶץ חֹטָה וְשֹׁעֲרָה וְגִפֶּן וְתַאֲנָה וְרֵמוֹן

אָרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדָבֶשׁ

שביעית פרק ד' משנה ה
אִיזְהוּ אֵילָן סָרְקָה. כָּל
מֵאִיר אֹמֵר, הַכֹּל אֵילָן
סָרְקָה, חוּץ מִן הַזֵּית
וְהַתַּאֲנָה. רַבִּי יוֹסִי
אֹמֵר, כָּל שֶׁאֵין כְּמוֹהוּ
נוֹטְעִין שְׂדוֹת שְׁלָמוֹת,
הֲכִי זֶה אֵילָן סָרְקָה:

תאנה למה נמשלה תורה לתאנה ?

שרוב האילנות – הזית, הגפן והתמרה נלקטין כאחד
והתאנה נלקטת מעט מעט. אף התורה היום לומד מעט
ולמחר הרבה לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא
אוכלים תאנים או דבילה

ואין מברכים ברכת העץ שכבר יצאנו ידי חובה

למה נמשלה תורה לתאנה ?
שאלו והשיבו : כל הפירות יש בהם פסולת: תמרים, יש בהם גרעינים, יש בהם חרצנים, רמונים, יש בהם קליפין, אבל תאנה, כולה יפה לאכול, כך דברי תורה אין בהם פסולת.

מעשה ברבי יונתן בן אלעזר שהיה יושב תחת תאנה אחת והיתה התאנה מלאה תאנים ופרי, ירד הטל והיו התאנים מתמלאות בדבש באה עז אחת והיתה מנטפת חלב בדבש. קרא לאחד התלמידים ואמר בוא וראה דוגמא מעין עולם הבא שנאמר " והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה חלב תנחומא , תצוה י

במסכת כתובות מסופר על שיבחה של ארץ ישראל:
"רמי בר יחזקאל נקלע לבני ברק. ראה עיזים שאוכלות תחת תאנים, והיה הדבש נוטף מן התאנים, וחלב מטפטף מן העיזים ומתערבבים זה בזה. אמר זהו "זבת חלב ודבש".

עֵת דוּדִים כָּלָה

ביצוע: זוהר ארגוב מילים: רבי שלום שבזי

יפית ונעמת	חלף הגשם	עת דודים כלה
כשלג שינדך	הסתיו עבר	בואי אל גני
יפית ונעמת	חלף הגשם	עת דודים כלה
כשלג שינדך	הסתיו עבר	בואי אל גני
דבש וחלב	קומי רעייתי	פרחה הגפן
תחת לשונך	החשק גבר	הנצו רימונים
דבש וחלב	קומי רעייתי	
תחת לשונך	החשק גבר	עת דודים כלה
	ירדנו חברה	בואי אל גני
עת דודים כלה	לרעות בגנים	עת דודים כלה
בואי אל גני	ירדנו חברה	בואי אל גני
עת דודים כלה	לרעות בגנים	פרחה הגפן
בואי אל גני	שם בבית דודי	הנצו רימונים
פרחה הגפן	עינייך יונים	
הנצו רימונים	שם בבית דודי	
פרחה הגפן	עינייך יונים	
הנצו רימונים		

"כָּל מְקוֹם שֶׁאֵין הוֹלֵךְ אֵין הוֹלֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל"

עולם העשייה

מגישים פירות שתוכם נאכל וקליפתם נזרקת. כסמל לעולם העשייה אנו אוכלים פירות הדורשים הגנה חיצונית מרובה, כגון: רימונים, שקדים ואגוזים. אנו אוכלים את תוכם ומשליכים את קליפתם. בתלמוד מסופר על רבי מאיר שלמד תורה מרבו אלישע בן אבויה שהפך ל"אחר". רבי מאיר ידע לברור את הטוב מן הרע ועליו נאמר: "מאיר רימון מצא – תוכו אכל וקליפתו זרק".

אָרֶץ חֹטָה וְשֹׁעֲרָה וְגִפְן וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן

אָרֶץ זֵית שָׁמֶן וְדָבָשׁ

הרימון נזכר פעמים אחדות בשיר השירים. על הפסוק "כפלח הרימון רקתך" דרשו חז"ל את המדרש הבא: אמר ר' שמעון בן לקיש – אל תקרי "רקתך" אלא "ריקתך" ללמדך שאפילו "ריקנין" שבך (שבעם ישראל) מלאים מצוות כרימון.

עֵץ הָרִימּוֹן

ביצוע: אילנה רובינא מילים: יעקב אורלנד

עץ הרימון נתן ריחו
בין ים המלח ליריחו,
שב, חומתי, גרודך מנדוד,
שב, תמתי, דודך מדוד.

אוצרות אופיר וצרי גלעד,
רכב מצריים שללתי לך, בת.
אלף הזמר אתלה לך מגן
מן היאור עד הירדן.

את כלולה מכל כלות,
את דגולה כנדגלות.
שתיים עינייך כשתיים יונים
וקול קולך פעמונים.

לך התרועות, לך הזרים,
לך כל שלטי הגיבורים,
מה לי חיל אלף ומה רבבה?
לבבי מת מאהבה.

שב אל הקשת, שב החץ,
שב הרימון אל ראש העץ,
לך ואלייך החיל יוחל,
בואי כלה, כי רד הליל.

"כָּל מְקוֹם שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ אֲנִי הוֹלֵךְ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל"

"כפלח הרמון רקתך
מבעד לצמתך"

הנצו הרימונים אלו
התינוקות שיושבים
ועוסקים בתורה
ויושבים שורות שורות
כגרעיני רימונים.

פאה פרק א, משנה ה
ובאילו, האוג והחרובין
ואגוזים והשקדים
והגפנים והרמונים
והזיתים והתמרים,
תיבין בפאה: חלב
ודבש."

כתאנה זו שקצרה
מלמטה ורחבה
מלמעלה, כן עתידה
ירושלים להיות
מתרחבת בכל וגלויות
באות ונינוחות תחתיה.
(שיר השירים רבה ז"י)

הנחלת הארץ לבנים

מאז הכיר אברהם
אבינו את בוראו
היה קושר כל תקותו
בהנחלת הארץ לבניו.
הלך בה לאורכה
ולרחבה ונטע אשל.
אחריו יצחק זרע בה
וחפר בארות מים
ובנו יעקב בנה בית.
פסגת תקוותם היתה
שבניהם ישכנו בארץ
המוריה.

(ר' מאיר שמחה
מדוינסק)

אגוז

עם ישראל נמשל לגל של אגוזים המסוגל להיות יציב
רק כאשר כל האגוזים נמצאים במקומם. במידה
ששולפים אגוז אחד הגל מתמוטט ומתרגש ועל כן
נאמר: כל הפירות אדם יכול ליטול מהם מתוך השק,
ואין חבריהם מרגישים. אבל האגוז, כיון שאתה נוטל
בידך מעט מהם – כולם מתרגשים. כך ישראל: כיון
שניטל אחד מהם וניתן במחבוש, מיד ניעורים כולם
ופודין אותו. (על פי שיר השירים רבה)
אוכלים מן האגוזים
ואין מברכים ברכת העץ שכבר יצאנו ידי חובה.

אַל גַּנֵּת אֶגְזוֹ

שיר השירים

אל גנת אגוז ירדתי
לראות באבי הנחל
לראות הפרחה הגפן
הנצו הרמונים.
לכה דודי נצא השדה
נלינה בכפרים
נשכימה לכרמים
נראה אם פרחתה הגפן
פתח הסמדר
הנצו רמונים
שם אתן את דודי לך

שקד

השקד, הפורח בימים אלה הינו סמל לחריצות,
לשקידה ולעקביות, שנאמר: "מה אתה רואה ירמיהו?
ואומר מקל שקד אני רואה: ויאמר אלי ה' היטבת
לראות כי שוקד אני על דברי לעשותו" (ירמיהו יא,

וכן נאמר: "והיה כאשר שקדתי עליהם לנתוש ולנתוץ ולהרוס ולהאבד ולהרע כן אשקוד עליהם לבנות ולנטוע נאום ה'" (ירמיה לא, כז).
ואוכלים מן השקדים

בְּאֶרֶץ אֱהָבָתִי הַשְּׂקָד פּוֹרַח

ביצוע: רוחמה רוז מילים: לאה גולדברג לחן: מוני אמריליו

בארץ אהבתי על הצריח דגל, אל ארץ אהבתי יבוא עולה רגל. בשעה טובה, בשעה ברוכה, המשכיחה כל צער. בשעה טובה המשכיחה כל צער, המשכיחה כל צער.	בארץ אהבתי השקד פורח, בארץ אהבתי מחכים לאורח, שבע עלמות, שבע אמהות, שבע כלות בשער. שבע עלמות, שבע כלות בשער שבע כלות בשער.
--	---

אך מי עיני נשר לו...

בארץ אהבתי השקד פורח,
בארץ אהבתי מחכים לאורח,
שבע עלמות,
שבע אמהות,
שבע כלות בשער.
שבע עלמות,
שבע כלות בשער
שבע כלות בשער.

בארץ אהבתי על הצריח דגל,
אל ארץ אהבתי יבוא עולה רגל.
בשעה טובה,
בשעה ברוכה,
המשכיחה כל צער.
בשעה טובה
המשכיחה כל צער,
המשכיחה כל צער.

אך מי עיני נשר לו ויראנו,
ומי לב חכם לו וכירנו.
מי לא יטעה,
מי לא ישגה,
מי יפתח לו הדלת?

חרוב

חרוב זה משעת נטיעתו עד שעת גמר פירותיו – שבעים שנה... (בכורות ח ע"א). חוני המעגל פעם היה מהלך בדרך, ראה אדם אחד שהוא נוטע חרוב. אמר לו: זה לכמה שנים טוען פירות. אמר לו: לשבעים שנה. אמר לו: כלום ברי לך שתחיה שבעים שנה ותאכל ממנו? אמר אני מצאתי את העולם בחרובים, כשם שנטעו אבותי לי – כך אטע אני לבני. (על פי תענית כ"ג)

ואוכלים מן החרוב ואין מברכים ברכת העץ שכבר יצא ידי חובה ואם צריך מברך שהחינו.

קום והתהלך בארץ

ביצוע: להקת פיקוד צפון מילים: יורם טהרלב לחן: יאיר קלינגר

קום והתהלך בארץ
בתרמיל ובמקל.
וודאי תפגוש בדרך
שוב את ארץ ישראל.
יחבקו אותך דרכיה
של הארץ הטובה,
היא תקרא אותך אליה
כמו אל ערש אהבה.

זאת אכן אותה הארץ,
זו אותה האדמה
ואותה פיסת הסלע
הנצרבת בחמה.
ומתחת לאספלט
לבנייני הראווה,
מסתתרת המולדת
ביישנית וענווה.

וכרמי עצי הזית
ומסתור המעיין
עוד שומרים על חלומה
וחלומנו הישן.
וגגות אודמים על הר
וילדים על השבילים,
במקום שבו הלכנו
עם חגור ותרמילים.

קום והתהלך בארץ...

כשם שיגעו אבותי
מעשה באדריאנוס
שהיה עובר בשבילי
טבריה.
ראה זקן אחד שעומד
וחופר חפירות ונוטע
נטיעות.
אמר לו: זקן, זקן! בן
כמה אתה היום?
אמר לו: בן מאה שנה.
אמר לו: אתה זקן בן
מאה שנה, עומד וטורח
ונוטע נטיעות – וכי
סבור אתה לאכול מהן?
אמר לו: אדוני המלך,
הריני נוטע. אם אזכה –
אכל מפרות נטיעותי
ואם לאו – כשם שיגעו
אבותי, כך אני יגע לבני.
אמר לו: בחיידך זקן, אם
נטיעות שלך עושות
פרות בימינו אתה
מאכילני מהם.
לימים עשו אילנותיו
תאנים. אמר: הגיעה
השעה שאלך אצל
המלך. מה עשה אותו
זקן? נטל כלכלה ומלא
אותה בכורות של תאנים
יפות ועלה ועמד בשער
פלטין
של מלך. אמרו לו
השוערים: מה עסקך?
אמר להם: לכנס אצל
המלך אני מבקש.
הכניסוהו אצל המלך.
כיון שנכנס אמר לו: מה
עסקך?
אמר לו: אני הוא אותו
זקן שעברת עלי ואני
חופר חפירות ונוטע
נטיעות, ואמרת לי: אם
נטיעות הללו עושות
פרות בחיידך, אתה
מאכילני מהם. והרי
זכיתי ותאנים ההלו
מפרותיהם הן.
אותה שעה אמר
אדריאנוס לעבדיו:
הושיבוהו על כסא של
זהב וטלו הכלכלה מידיו
והריקוה ומלאוה דינרי
זהב.
אמרו לו עבדיו: וכל כך
כבוד אתה מכבד לאותו
זקן יהודי?
אמר להם: בוראו מכבדו
– ואני לא אכבדו?

קום והתהלך בארץ...

דודי – מילים ולחן אביהו מדינה

.1

דודי ירד לו מכרמו
ופרי גפנו הביא עמו
פרחים קטף לו בדרכו
וגיל לו בלבבו

.2

חמה שקעה במערב
וכבר מעל זרח כוכב
מלאה שבת הדרת זהב
איש איש באוהליו

.3

ובשבת הוא יזמר
בחיל ורעד
שירי הלל לאלוהיו
על טוב ונחת

.4

שירי שבת מהדהדים
ובחורשות הומות יונים
בית ישראל מרננים
שמעו כל העמים

הפרח בגני

מילים ולחן: אביהו מדינה

מיום אביב בהיר וצח אותך אני זוכר
וכבר מאז היטב ידעתי שלא אוותר
כי לי היית בבת עיני בכל יום וכל ליל
היית לי כמלאך האל מתוך הערפל.

רציתי לבקש ירך רציתי לך לומר
סוד אהבה שבלבבי שמור מכל משמר
רציתי לך לומר אהבתי אהבתי ונגמר
אך לא העזתי גם כשהיה כבר מאוחר.

מאז הלכת יומי קודר ארוך ומשעמם
לשוא רוצה אני לשכוח ולהתעלם
חזרי מהר כי בלעדייך עולמי שומם
נדמו מיתרי קולי וכינורי דומם.

את עולמי עם שחר את לי כל היום
את עולמי בלילה את החלום
את בדמי ברוחי ולבבי
את הניחוח המתוק הפרח בגני.

את עולמי...

כָּל הַכְבוֹד

ביצוע: יהורם גאון מילים: דן אלמגור לחן: דובי זלצר

בקסבה בחצי היום

כשהשוק פתוח

הייתי ככה סתם הולך

והחזה מתוח

כולם אומרים איזה קנון

עובר בסימטאות

עושים שלום מכל חלון

כל הכבוד!

אחד הולך עם בחורה

ביפו בין ערביים

אם רק ארצה אצלי תהיה

ישר בין הידיים

אך לא אפריע לבחור

שלא יתחיל לרעוד

כי זה אצלי פשוט פרינציפ

לי יש כבוד!

כולם היו יודעים אז טוב מאוד

למי למי – יש יותר כבוד

כולם היו יודעים אז טוב מאוד

למי למי, תמיד למי – יש יותר כבוד

כולם היו יודעים אז טוב מאוד...

אם בא שיכור לאיזה בר

אני אותו מרגיע

הוא עף אצלי מן השעון

ישר עד ג'בלייה

אבל אחר כך הוא חוזר

הוא בא קטן מאוד

מרים כוסית ועוד אומר:

"כל הכבוד!"

וכשהקרב היה בווער

והכיתה לא זזה

המפקד היה אומר:

"אתה ראשון יא קזה!"

כולם ידעו שקזבלן

ראשון תמיד לצעוד

ומאחור הם צעקו:

"כל הכבוד!"

כולם היו יודעים אז טוב מאוד...

כולם היו יודעים אז טוב מאוד...

כִּנּוּר דָּוִד – מילים ולחן אביהו מדינה

לפני שנים רבות שמעו בארץ ישראל
קולות נגון שירה ומזמורים
בצליל כה מיוחד ובנעימה טובה
כשיר ציפורים בין העלים

לפני שנים רבות שמעו בארץ ישראל
קולות ניגון שירה ומזמורים
בצליל כה מיוחד ובנעימה טובה
כשיר ציפור זמיר בין העלים

זה כינור דוד ביד דוד המלך
הפורט על מיתריו
כטוב ליבו ביין לעת ערב
מלווה הוא את שיריו

לפני שנים רבות בשערי ירושלים
ניצבה נפעמת בחלון מיכל
הביטה במשעול ובעיניה אור
רוקד דוד ובידו כינור

זה כינור דוד...

חלפו שנים רבות מתהילת התהילים
עוד מיתרי כינור דוד נוגנים
אומרים, ישנו מקום ובו הצדיקים
עם ערב את כינור דוד שומעים

זה כינור דוד...

שִׁבְחֵי יְרוּשָׁלַיִם

שבחי ירושלים את אדוני
הללי אלוהיך ציון.
כי חיזק בריחי שערייך
ברך בנייך בקרבך.
הללי, הללי אלוהיך ציון.

אֵל תִּשְׁלִיכֵנִי
ימלא פי תהילתך
כל היום תפארתך
אל תשליכני לעת זיקנה
ככלות כוחי אל תעזבני

בְּרַכְנוּ

ברכנו השם אלוקינו
בכל, בכל מעשה ידינו
ברכנו השם אלוקינו
וברך, וברך את שנתנו
ותן תן תן, תן טל ומטר
על פני האדמה, על פני
האדמה

עַל כַּפּוֹי יבִיא

מילים: יורם טהרלב לחן: יאיר רוזנבלום
ברחובנו הצר
גר נגר אחד מוזר
הוא יושב בצריפו
ולא עושה דבר.

והוא חולם כי נעליים הוא תופר,
בן על הרים ינוו רגלי המבשר.
על כפיו אותן יביא,
לאליהו הנביא.

איש אינו בא לקנות,
ואין איש מבקר,
ושנתיים שהוא
כבר אינו מנגר.

והוא יושב ומחכה לו...

והוא חלום אחד נושא עוד בלבבו
לבנות כסא לאליהו שיבוא,
על כפיו אותו יביא,
לאליהו הנביא.

בירושלים ישנו
איש לגמרי לא צעיר,
שבנה הרבה בתים
בכל פינות העיר.

והוא יושב ומחכה לו
כבר שנים חולם הוא שיזכה לו,
על סודו שומר ומחכה לו
מתי כבר יגיע היום.

הוא מכיר כל סמטה,
כל רחוב ושכונה,
הוא בונה את העיר
כבר שבעים שנה.

ברחובנו הצר
גר סנדלר אחד מוזר
הוא יושב בצריפו
ולא עושה דבר.

והוא חולם כי, כמו שאת העיר
בנה,
יניח למקדש את אבן הפינה.
על כפיו אותה יביא
אליהו הנביא.

מדפיו הריקים
מכוסים באבק
כבר שנתיים מונח
המרצע בשק.

והוא יושב ומחכה לו...

אַח יֵא רֵאב

מילים: חיים חפר לחן: נורית הירש

מה אני עושה פה לא יודע
מה זה פה בכלל, אני שואל
מכל הצדדים אני שומע
סאלח, פה זה ארץ ישראל
פה זה ארץ ישראל, יא סאלח
פה היה דוד המלך חי
פה אתה תחיה גם כן אינשאללה
בארץ ציון כדבר אדוני

אח יא ראב, יא ראב
אח יא וול, יא וול
איפה, איפה, איפה
ארץ ישראל

לקחו אותי חבובתי "
נתנו לי בית שכולו מפת.
לקחו אותי לקחו אותי
מתי כבר גם אני אקח

אח יא ראב, יא ראב...

איך ראינו פעמי משיח
איך שמענו את קול השופר
איך אמרנו אלוהים משיח
לא יהא חסר פה שום דבר
במקום המשיח אני באתי
ועכשיו אין מי שיעזור
אין משיח, רק סלאח שבת
את הגב נותן כמו חמור

אח יא ראב, יא ראב...

איך עזבנו שמה את הבית
את הכל שמנו במזוודה
איך דיברו אלינו שמן זית
אם תרצו אז אין זו אגדה
באנו כמו ביציאת מצרים
הילדים, המזוודה, אשתי
מן הבוקר עד הצהריים
עברנו גם את ים הדי די טי

אח יא ראב, יא ראב...

לקחו אותי באוניה,
לקחו אותי, לקחו אותי לכאן.
נתנו מיטה ופתיליה,

בפרדס ליד השוקת

מילים: יורם טהרלב לחן: נורית הירש
בפרדס ליד השוקת
צל ערביים וירוקת
וציפור שותה.
אשכולית תלויה עדיין
בין החורף והקיץ
ואני כמותה.

עוד אני פוסע
לחפש אחריה
אהבת חיי
ואני יודע
תמה העונה
תמו נעורי.

במרום חמה בושרת
אבל פה עמוק הערב
וכמעט הסתיו.
אם תתעי ושוב תבואי
עוד אהבתנו פה היא
ואני איתה.

עוד אני פוסע...

ריח מים
צל ערביים
נח על המשעול.
בין ערביים
עוד נשובה שניים
יחפים בחול.

היי ציוניוני הדרך

מילים: אהרון אשמן לחן: מרדכי זעירא

היי ציוניוני הדרך
אבנים לבנבנות
טוב לשוט, תרמיל על שכם
אל בלי אן הרחק לנדוד
בין איילת ומטולה,
שם עייפתי ואשב.
פרח חן לקטוף חפצתי,
וננעץ לי קוץ בלב.

היי ציוניוני הדרך...
את היקום פתאום לפתע,
ערפילים הליטו לוט
תכול מרחב גזלו ממני
שתי עיניים כחולות

היי ציוניוני הדרך
בין איילת ומטולה
תרמילי נפל בגיא
יד רכה שם בליל חושך
גזזה מחלפותי

היי ציוניוני הדרך
אבנים לבנבנות
לא אצא עוד, לא אפליגה
אל בלי אן הרחק לנדוד.

עוף גוזל

כְּשֶׁהֵלֵב בּוֹכָה

מילים: יוסי גיספן לחן: שמואל אלבו

כשהלב בוכה רק אלוהים שומע
הכאב עולה מתוך הנשמה
אדם נופל לפני שהוא שוקע
בתפילה קטנה חותך את הדממה.

שמע ישראל אלוהי אתה הכל יכול
נתת לי את חיי נתת לי הכל
בעיני דמעה הלב בוכה בשקט
וכשהלב שותק הנשמה זועקת.
שמע ישראל אלוהי עכשיו אני לבד
חזק אותי אלוהי עשה שלא אפחד
הכאב גדול ואין לאן לברוח
עשה שיגמר כי לא נותר בי כח.

כשהלב בוכה הזמן עומד מלכת
האדם רואה את כל חיי פתאום
אל הלא נודע הוא לא רוצה ללכת
לאלוהיו קורא על סף תהום.

שמע ישראל אלוהי...

הגוזלים שלי עזבו את הקן
פרשו כנפיים ועפו
ואני ציפור זקנה נשארתי בקן
מקווה מאוד שהכל יהיה בסדר.

תמיד ידעתי שיבוא היום
שבו צריך להיפרד
אבל עכשיו זה ככה בא לי פתאום
אז מה הפלא שאני קצת דואג.

עוף גוזל
חתוך את השמיים
טוס לאן שבא לך
רק אל תשכח
יש נשר בשמיים
גור לך.

עכשיו נשארנו לבדנו בקן
אבל אנחנו ביחד
חבקי אותי חזק תגידי לי כן
אל תדאגי ביחד כיף להזדקן
עוף גוזל...

אני יודע שככה זה בטבע
וגם אני עזבתי קן
אבל עכשיו כשבא הרגע
אז מחניק קצת בגרון
מחניק קצת בגרון.

עוף גוזל...

תָּן לְזִמְן לְלַכַּת

ביצוע: חיים משה מילים ולחן: אביהו מדינה

כך נשב נשירה, עד בוקר יתעורר
מחשבות על המחר, הלילה נוותר
רב עייפנו רב דווינו, די לנו והותר
להשכיח סוד מלב, יין לא חסר
אם עייפה בך הנפש, והמזל חדל
להאיר פניו אליך, פה ושם נכשל
לא תדע בין צחוק ודמע, מי מהם
תבחר והכל נתון לפתע, ביד הגורל

תן לזמן ללכת
תחלוף גם השלכת
ותשוב תראה אביב חדש
שמח לקראתך
נוסיף נשירה יחד
יחד עם כולם
נגביה עוף כיונה, אל ענן

מקרוב נראה הכל, ידוע וברור
אך עתיד רחוק באופק, בערפל
קבור
ואתה ללא מנוח, את היום שוכח
במרדף אחר האופק, שממך בורח

תן לזמן ללכת...

אַנְחָנוּ לֹא נַפְסִיק לְשִׁיר

אם יהיה רע, והמיסים עוד יעלו
ובמוסקווה, השערים ינעלו
והסוכר, גם הוא עוד יעלה במחיר
אנחנו לא, אנחנו לא נפסיק לשיר

לא נפסיק לשיר
לא נפסיק לשיר
לא נפסיק לשיר
לא נפסיק לשיר

אם הבנזין, מתל אביב עד רמת גן
עולה לך, כמו סוף שבוע ביפן
ואם באו"ם, אומרים תיסוג וגם
תחזיר
אנחנו לא, אנחנו לא נפסיק לשיר

לא נפסיק לשיר...

מה לעשות, זוהי ארצנו היחידה
עוד יהיה טוב, ואין זו אין זו אגדה
ועוד נזכה, לראות זריחה של יום
בהיר
ולכן אנחנו ממשיכים לשיר

לא נפסיק לשיר...

אִם שְׁלוֹם תְּבַרְכֵנוּ

מילים ולחן : אביהו מדינה

מארץ רחוקה חזרתי, שדה חרשתי ובניתי, יום וליל
ביתי שמרתי לא נלאתי לא עיפתי לבנות בה בארץ
אהובה. רק עוד שואלת ממך אלקים, כי שלום ושלום
בה תשים. כי היא בת ארבעים הקטנה, השלום לה
תתן מתנה כי מיום הוסדה היא נכספת, לבואו מצפה
מתרגשת.

אם שלום תברכנו נשירה כלנו לך אלוקים שיר תודה.

כאן אחכה עד שיגיע, לכל שואל שוב אשמיע, לא לא
אוסף לנדוד כהלך, בלי מולדת ובלי מלך, כי שבת
לארץ אהובה. לכן שואלת ממך אלהים כי שלום
ושלום בה תשים, כי היא בת ארבעים הקטנה, השלום
לה תתן מתנה, כי מיום הולדה היא נכספת לבואו
מצפה מתרגשת.

אם שלום תברכנו נשירה כלנו לך אלוקים שיר תודה.

חלומות

ביצוע: אייל גולן מילים:
רחל שפירא לחן: יאיר
קלינגר

אל תסב את פניך
אתה מלא דברים כמוסים
אל תגיף את התריסים
חפש בין המילים.

חלומות של אתמול
הם שלהבות נרעדות
לא יכול כל החושך
לכבות.

חלומות של אתמול...

שיר בדרך אליך
נרקם בסבלנות אין קץ
הן תיקח ותאמץ אותו
אל לבבך
חלומות של אתמול הם שלהבות.

על מצע השלכת
החלומות מלחשים
רק פרחים מיובשים

דוהים בין הדפים.

חלומות של אתמול...

עֶרֶב נֶשֶׁל שׁוֹשָׁנִים

ביצוע: יפה ירקוני
מילים: משה דור
לחן: יוסף הדר
ערב של שושנים
נצא נא אל הבוסתן
מור בשמים ולבונה
לרגלך מפתן.

לילה יורד לאט
ורוח שושן נושבה
הבה אלחש לך שיר בלאט
זמר של אהבה.

שחר הומה יונה
ראשך מלא טללים
פיך אל הבוקר, שושנה.
אקטפנו לי...

לָתֵת

מילים: חמוטל בן זאב לחן: בועז שרעבי
לתת את הנשמה ואת הלב
לתת, לתת כשאתה אוהב
ואיך מוצאים את ההבדל
שבין לקחת ולקבל
עוד תלמד לתת לתת.

לגלות סודות בסתר
להתיר את סבך הקשר
כשהלב בך נצבט
מכל חיוך מכל מבט.
אתה נזהר אתה יודע
וחוץ ממך איש לא שומע
פוסע בין הדקויות
וממלא שעות פנויות.

לתת את הנשמה...
אתה לומד עם השנים
לבנות ביחד בניינים
לחיות עם כל השינויים
לרקום איתה סיפור חיים
ולעבור ימים קשים
במצוקות וריגושים
תמיד לדעת לוותר
ואת הטעם לשמר.

לתת את הנשמה...
לראות בתוך הנפילה
שיש מקום למחילה
תמיד אפשר שוב להתחיל

כמו יום חדש כמו כרגיל
לתת.

הללוי-ה

מלים: יעקב גלפז לחן: מני גל
אדם חוזר וקציר יומו
צנוע הוא ודל
ועל גבו צרו החול
עומסות לו כמגדל.
הוא לפניו רואה פתאום
את שתי עיניה של בתו
והוא אז שר והן אתו
שרות הללויה.

הללויה וזה השיר
עולה מכל פינות העיר,
כשהאדם ושתי עיני בתו
שרים הללויה.

בונה אדם את בניניו
מהבל וקלפים.
יום יום טורח ועמל,
יום יום הם נטרפים.
אבל אל מול חרבן קלפיו
עולה השמש מעליו
והוא אנסף אותם אליו
ושר הללויה.

הללויה וזה השיר
עולה מכל פינות העיר,
כשהאדם אוסף את כל
קלפיו ושר הללויה.

פרושים ימי לפני הא-ל,
יודע הוא דרכי,
וכל שירי כמו תפילות
שולחו למרחקים.
וכשיגיע סוף התוי
אנעל בשקט את חיי.
ושיר חדש צעיר וחי
יושר הללויה.

בִּשְׁנֵה הַבָּאָה

מילים: אהוד מנור לחן: נורית הירש

בשנה הבאה נשב על המרפסת
ונספור ציפורים נודדות.
ילדים בחופשה ישחקו תופסת
בין הבית לבין השדות.

עוד תראה, עוד תראה
כמה טוב יהיה
בשנה, בשנה הבאה.

ענבים אדומים יבשילו עד הערב
ויוגשו צוננים לשולחן.
ורוחות רדומים ישאו אל אם הדרך
עיתונים ישנים וענן.

עוד תראה, עוד תראה...

בשנה הבאה נפרוש כפות ידיים
מול האור הניגר הלבן
אנפה לבנה תפרוש באור כנפיים
והשמש תזרח בתוכן.

עוד תראה, עוד תראה...

ניגונים

מלים: פניה ברגשטיין לחן: דוד זהבי

שתלתם ניגונים בי, אמי ואבי
ניגונים, מזמורים שכוחים,
גרעינים, גרעינים – נשאם לבבי, עתה הם
עולים וצומחים.

עתה הם שולחים פוארות בדמי,
שרשיהם בעורקי שלובים,
ניגוניך, אבי, ושיריך, אמי,
בדפקי נעורים ושבים.

הנה אאזין שיר ערשי הרחוק
הביע פי אם אלי, בת,
הנה לי תזהרנה בדמע ושחוק
"איכה" וזמירות של שבת.

כל הגה יתם וכל צליל יאלם
בי קולכם הרחוק כי יהום,
עיני אעצום והריני אתכם
מעל לחשכת התהום. הללויה וזה השיר
עוד יעלה בכל העיר,
והוא חדש והוא צעיר וחי
ושר הללויה.

תודה

מילים: עוזי חיטמן

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על אור עיניים
חבר או שניים
על מה שיש לי בעולם
על שיר קולח
ולב סולח
שבזכותם אני קיים

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על צחוק של ילד
ושמי התכלת
על אדמה ובית חם
פינה לשבת
אישה אוהבת
שבזכותם אני קיים

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על יום של אושר
תמימות ויושר
על יום עצוב שנעלם
תשואות אלפיים
וכפיים
שבזכותם אני קיים.

לוֹ יְהוָה

מלים ולחן: נעמי שמר

הכל פתוח

ראיתי ת'כנרת סוערת בטורקז
וגל סגול כהה הריע והתיז
חשבתי לעצמי
הכל עוד אפשרי
כל עוד אנחנו כאן שרים

ראיתי את הסכר פתוח לרווחה
וכל שפעת המים נוהרת בשמחה
חשבתי לעצמי...

הכל פתוח עוד לא מאוחר
מצב הרוח ישתפר מחר
זה יתכן – זה אפשרי
כל עוד אנחנו כאן שרים

הייתי בעפולה הייתי באילת
ובשמורת החולה מצאתי לי מקלט
חשבתי לעצמי...

בתל אביב טיילתי חופשי מדאגה
לאן שהסתכלתי היתה לי חגיגה
חשבתי לעצמי...

גלשתי בחרמון נפלתי על האף
נפגשתי עם המון אנשים נשים וטף
חשבתי לעצמי...

אולי הכל פתוח אולי לא מאוחר
אולי מצה הרוח ישתפר מחר
הכל עוד ייתכן, הכל עוד אפשרי
כל עוד אנחנו כאן שרים.

עוד יש מפרש לבן באופק
מול ענן שחור כבד
כל שנבקש לו יהי!
ואם בחלונות הערב
אור נרות החג רועד
כל שנבקש לו יהי!

לו יהי, לו יהי
אנא לו יהי
כל שנבקש לו יהי.

מה קול ענות אני שומע
קול שופר וקול תזפים
כל שנבקש לו יהי!
לו תשמע בתוך כל אלה
גם תפילה אחת מפי
כל שנבקש לו יהי.

לו יהי, לו יהי
אנא לו יהי
כל שנבקש לו יהי.

ואם פתאום יזרח מאופל
על ראשינו אור כוכב
כל שנבקש לו יהי!
אז תן שלווה ותן גם כח
לכל אלה שנאהב
כל שנבקש לו יהי.

ארץ ישראל בסיפור

גוש חלב – "טובל בשמן רגלו"

בגליל העליון, על הר בין מירון וסאסא שוכן הכפר הערבי הגדול ג'יש, השוכן על מקומה של העיר היהודית הקדומה גוש חלב. בימי בית שני ובימי המשנה והתלמוד הייתה גוש חלב אחת הערים החשובות והגדולות בגליל, והייתה ידועה בזיתיה ובשמן המשוח. בתלמוד הירושלמי נאמר: "אוכלין על התמרים עד שיכלו מיריחו, ועל הזיתים – עד שיכלו ממירון ומגוש חלב" (שביעית לח, ד').

עד כמה הייתה עשירה גוש חלב בזיתים ושמן זית מספרת האגדה: בברכתו אשר בירך משה איש האלוהים את בני ישראל לפני מותו, אמר לשבט אשר: "ברוך מבנים אשר; יהי רצון אחיו וטובל בשמן רגלו". לימדו רבותינו כי "טובל בשמן רגלו" זוהי נחלת השבט, המשופעת בשמן זית יותר מכל מקום אחר בארץ ישראל, וסיפרו את המעשה הבא:

פעם אחת נצטרכו אנשי לודקיא (עיר בפריגיה שבמערב אסיה הקטנה, כיום תורכיה) לשמן רב. מינו להם שליח אחד ואמרו לו: לך הבא לנו שמן במאה ריבוא (מיליון)!!

הלך השליח לירושלים ואמרו לו שם: אין בידינו כמות כזאת של שמן, לך לצור. הלך השליח לצור, וגם שם לא מצא שמן בכמות כה מופלגת. אמרו לו הצורים: לך לגוש חלב. הלך השליח ומצא כפר גדול רחוק בתפארתו מירושלים ומצור. חשב כי שיטו בו, אך נמלך בדעתו ופנה אל התושבים והעלה בקשתו. אמרו לו: לך אצל פלוני לשדה.

הלך הלודקאי ומצאו עוזק (עודר) תחת הזיתים בכרמו. אמר לו: יש לך שמן במאה ריבוא שאני צריך? אמר לו: המתן לי עד שאסיים מלאכתי.

המתין הלודקאי עד שסיים הגלילי מלאכתו. לאחר שסיים מלאכתו, הפשיל בגדיו לאחוריו והיה מסקל ובא בדרך. הסתכל הלודקאי ואמר בתימהון: האם יש לך שמן במאה ריבוא? כמדומה אני ששחוק שחקו בי היהודים...

כאשר הגיעו לישוב, הוציאה שפחתו של הגלילי קומקום של חמין ורחץ בו ידיו ורגליו. ואחר הוציאה לו ספל של זהב מלא שמן זית – וטבל בו ידיו ורגליו, לקיים מה שנאמר "וטובל בשמן רגלו". לאחר ששתו ואכלו, נפנו לעסקם, ומדד לו היהודי מגוש חלב שמן במאה ריבוא.

ואחר אמר ללודקאי ההמום: כלום אתה צריך ליותר?
השיב לו: הן; אלא שאין בידי די כסף לשלם.
אמר לו הגלילי: אם אתה רוצה לקחת שמן נוסף – קח, ואני אלך עימך ואטול את הכסף בארצך. מדד לו עוד שמן במחיר שמונה – עשר ריבוא (מאה ושמונים אלף).
והלודקאי לא הניח לא סוס ולא פרד, לא גמל ולא חמור בארץ ישראל, שלא שכר אותם להעברת השמן...

הקשר לארץ ישראל / זאב וילנאי

"אני מאמין שאין דרך טובה יותר
לחוש את הקשר לארץ ישראל
מאשר להלך בה לאורכה ולרוחבה
לחצות את עמקיה, להעפיל על פסגת הריה.
לסייר בשביליה – גם הנידחים ביותר.
רק כאשר אתה מסייר ברגל ברחבי הארץ,
מתבשם מנופה, ורואה במו עינייך...
את שרידיה הקדומים, ויישוביה החדשים,
אתה מרגיש את הקשר האמיתי לארץ ישראל
ואת היותך בן הארץ הזאת."

מפני מה אין נהרות גדולים בארץ ישראל?

בשעה שברא הקדוש-ברוך-הוא את עולמו חלק לכל מדינה ומדינה מתנותיה וסגולותיה, עמדו לפניו ארצות ומדינות והיו מצפות למתנותיו. הייתה כל מדינה מתאוה להרבות נהרות ונחלים בחלקה, נתן הקדוש-ברוך-הוא למצרים את היאור הגדול, נתן לבבל את נהר פרת ונהר החדקל ולדמשק נתן אמנה ופרפר. היו המדינות שמחות במימיהן, מודות ונפטרות מלפני כיסא הכבוד.

נשתיירה ארץ ישראל בלבד. עמדה לפניו באהבה וענווה והייתה מייחלת למתנת ידו של הקדוש-ברוך-הוא. אמר לה בורא העולם: סגולתי את, הנה אוצרותי פתוחים לפניך שמא אקיף את גבולך בהרבה נהרות מצפון מדרום וממזרח ומים?

אמרה ארץ ישראל: אל נא, ריבוננו של עולם. אמר הקב"ה: אולי נהר גדול כיאור מצרים עולה ומשקה את אדמתך? אמרה ארץ ישראל: אל נא, ריבוננו של עולם. היו מלאכי השרת תמהים ואומרים זה לזה: ארץ ישראל שנמוכת רוח היא וחביבתו של הקב"ה, מה ראתה להגביה עינייה? מבקש הקב"ה לתת לה חמישה נהרות והיא אינה מסתפקת?

אבל הקב"ה חשד בארץ סגולתו ואמר לה באהבה יתרה: מה רצונך בתי, כל שתשאלני מעימי הריהו נתון לך. אמרה ארץ ישראל: ריבוננו של עולם חבה יתרה מודיעני מכל מדינות שבועולם, בבקשה ממך אל יהא שום נהר משקה את אדמתי.

תמהו כל המלאכים תמיהה גולה ואמרו זה לזה: שמעתם שאלה ששאלה זו מעם הקב"ה? אמר להם הקב"ה: המתינו לה ונשמע כל דבריה.

אמרה ארץ ישראל: מבקשת אני שתהא אתה משקה אותי. אמר לה הקב"ה: אף הנהרות מעשה ידי הם, אם הם משקים את אדמתך, נמצא אני משקה אותם.

אמרה ארץ ישראל: ריבוננו של עולם, אם נהרות עולים ומשקים את אדמתי, הרי אתה פוטרני מלפניך ושלוחיך, הנהרות, באים ועושים בי שליחותך. מבקשת אני שיהיו עיניך בי מראשית השנה ועד אחרית שנה ואתה בכבודך ובעצמך משקה אותי ומפרנס אדמתי.

קפץ מיכאל ואמר לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם, חביבה עליך ארץ ישראל ואתה רוצה לעשות רצונה אבל היאך אתה מושיב בניך, בני אברהם, יצחק ויעקב בארץ חרבה שאין בה נהר אחד? אמרה ארץ ישראל: לא על הלחם לבדו יחיה האדם. אם הנהרות עולים ומשקים אדמתי, סבורים יושביה: מן הנהר מחייתם, מן הנהר פרנסתם. אבל אם למטר השמים תשתה מים, תולים יושביה עיניהם בהקב"ה ומבקשים מזונותיהם מעימו. וכי לא כך נאה שיהא הבן מסב אל שולחן אביו?

אמר מיכאל: צדקה ממני. באותה שעה עלה קול בכי מתוך בית גנזיו של הקב"ה. אמר הקב"ה: מה קול בכי זה שאני שומע? אמרו המלאכים: נהר אחד מנהרותיך נותן קולו בבכי. אמר הקב"ה: הביאוהו לפני. בא הנהר ודמעותיו נגרות וזרמות עם מימיו והיה מדבר מתוך בכיו. אמר הנהר: יודע אני שאיני ראוי לארץ חמדתך. אך מה אעשה והיא נתאהבה עליי, ועכשיו ששמעתי שאני יורד עימה, לבי עלי דווי ודמעותיי נגרות במימי. נתגלגלו רחמיו של הקב"ה על הנהר הבוכה ואמר לה לארץ ישראל: ראית נהר זה שנפשו יוצאת אליך ומבקש לירד עמך. הירד? אמרה ארץ ישראל: ירד, שאינו גדול ביותר ואין אדמתי ניזונה ממנו. אמר הקב"ה: ירד ירדן. ונקבעו שמו של אותו נהר: ירדן. באותה שעה קבע הקב"ה את הירדן בתוך ליבה של ארץ ישראל. היה הירדן שמח ומאושר ומתרפק על גדותיו באהבה. אמרה לו ארץ ישראל: עדיין הדמעות נתונות בתוך מימך, הזדרזו ושפוך אותם לתוך הים.

מיהר הירדן ושפך כל דמעותיו לתוך ימה של סדום. נעשה ימה של סדום מלוח וקראו שמו ים המלח עד היום הזה.

ברכה מעין שלוש:

ברוך אתה יהוה, אלהינו מלך העולם, על:
אם אכל מזונות יאמר – המחיה ועל הכלכלה:
אם שתה יין יאמר – הגפן ועל פרי הגפן:
אם אכל פירות משבעת מינים יאמר – העץ ועל פרי העץ:
ועל תנובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית
והנחלת לאבותינו לאכול מפריה ולשבוע מטובה. רחם יהוה
אלהינו עלינו ועל ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל הר
ציון משכן כבודך. ועל מזבחך. ועל היכלך. ובנה ירושלים
עיר הקדש במהרה בימינו. והעלנו לתוכה. ושמחנו בבנינה
ונברכך עליה בקדשה ובטהרה:
בשבת – ורצה והחליצנו ביום השבת הזה:
בראש חודש – וזכרנו לטובה ביום ראש חדש הזה:
בראש השנה – וזכרנו לטובה ביום הזכרון הזה:
ביום טוב ובחול המועד – ושמחנו ביום:
בפסח – חג המצות. בשבועות – חג השבועות. בסוכות – חג
הסוכות. בשמיני עצרת – שמיני חג עצרת:
הזה. ביום (ביום טוב – טוב) מקרא קדש הזה:
כי אתה טוב ומטיב לכל ונודה לך יהוה אלהינו על הארץ:
ועל המחיה ועל הכלכלה:
ועל פרי הגפן:
ועל הפרות:
על של ארץ ישראל אומר – ועל מחיתה ועל כלכלתה:
על של ארץ ישראל אומר – ועל פרי גפנה:
על של ארץ ישראל אומר – ועל פרותיה:
ברוך אתה יהוה, על הארץ ועל:
המחיה ועל הכלכלה:
פרי הגפן:
הפרות:
על של ארץ ישראל אומר – מחיתה:
על של ארץ ישראל אומר – פרי גפנה:
על של ארץ ישראל